

**BOSHLANG'ICH SINIF O'QUVCHILARIDA O'QISHDAGI
KAMCHILIKLARINI BARTARAF ETISH YO'LLARI**

Ismoilova Shahrizoda Toirxon qizi

Toshkent Kimyo xalqaro universiteti (KIUT)

Annotatsiya: *O'qish — bu inson hayotidagi eng muhim ko'nikmalardan biridir. Ayniqsa, boshlang'ich sinf o'quvchilari uchun bu jarayon juda muhimdir, chunki ularning kelajagi va bilim olishlari uchun poydevor hisoblanadi. O'qishdagi kamchiliklar, o'quvchilarning ta'lim jarayoniga salbiy ta'sir ko'rsatishi mumkin. Shu sababli, boshlang'ich sinf o'quvchilarida o'qishdagi kamchiliklarni bartaraf etish masalasi dolzarb ahamiyatga ega. Ushbu maqolada biz o'qishdagi kamchiliklarni bartaraf etishning turli yo'llarini haqida ma'lumotlar berilgan.*

Kalit so'zlar: *boshlang'ich ta'lim, o'qish, motivatsiya, muammolar, yechim, individual yondashuv, shaxsiy rivojlanishi.*

O'qishdagi kamchiliklar ko'plab sabablarga ko'ra yuzaga kelishi mumkin. O'quvchilarning qiziqishlari, o'z-o'zini anglash darajalari, o'qituvchilar va otalarning ularga bo'lgan munosabatlari, shuningdek, o'qish jarayonida yuzaga keladigan qiyinchiliklar — bularning barchasi o'qishdagi muvaffaqiyatga ta'sir ko'rsatadi. O'qish jarayonida o'quvchilar ko'pincha motivatsiya yetishmasligi, o'z qobiliyatlariga ishonchsizlik, o'qishning murakkabligi yoki shunchaki qiziqmaslik kabi muammolar bilan duch kelishadi. Bunday holatlarni bartaraf etish uchun bir qator strategiyalarni ishlab chiqish zarur. Birinchidan, o'qituvchilar o'quvchilarning qiziqishlarini oshirish uchun darslarni qiziqarli va interaktiv o'tkazishlari kerak. O'qituvchilar o'quvchilarning qiziqishlarini hisobga olib, darslarni turli o'yinlar, tanlovlar va guruhli ishlarga asoslangan faoliyatlar orqali o'tkazishlari mumkin. Bu jarayonda o'quvchilarning diqqatini jalb qilish va ularni o'qishga qiziqtirish muhimdir. O'qituvchilar o'z darslarida interaktiv metodlardan foydalanish orqali o'quvchilarning o'qish jarayoniga bo'lgan qiziqishlarini oshirishlari mumkin.

Ikkinchidan, individual yondashuvni qo'llash muhimdir. Har bir o'quvchining o'ziga xos xususiyatlari, o'qish uslublari va qobiliyatlari mavjud. O'qituvchilar har bir o'quvchining ehtiyojlariga mos ravishda darslarni rejalashtirishlari kerak. Bu, o'quvchilarning o'z qobiliyatlarini rivojlantirishga yordam beradi va ularni muvaffaqiyatga erishishlariga imkon yaratadi. O'qituvchilar o'z darslarida individual yondashuvni qo'llash orqali o'quvchilarning o'ziga bo'lgan ishonchlarini oshirishlari mumkin.[1]

Ota-onalarning roli ham o'qishdagi kamchiliklarni bartaraf etishda juda muhimdir. Ota-onalar o'z farzandlarining o'qish jarayonida faol ishtirok etishlari kerak. Ular farzandlariga o'qish uchun qulay sharoitlar yaratishi, ularni o'qishga qiziqtirishi va o'qituvchilar bilan hamkorlikda ishlashi lozim. Ota-onalar farzandlarining o'qishdagi muvaffaqiyatlari uchun mas'uliyatni o'z zimmlariga olishlari, ularga motivatsiya berishlari va qo'llab-quvvatlashlari zarur. Ota-onalar farzandlariga o'qish jarayonida yordam berish orqali ularning o'qishga bo'lgan qiziqishlarini oshirishlari mumkin.[2]

O'qishdagi kamchiliklarni bartaraf etish jarayonida psixologik yordam ham muhim ahamiyatga ega. Ba'zi o'quvchilar o'qish jarayonida psixologik qiyinchiliklarga duch kelishlari mumkin. Bunday hollarda, psixologlar va pedagoglar o'quvchilarga yordam berishlari, ularning o'z-o'zini anglash darajasini oshirishlari va o'qishdagi qiyinchiliklarni yengishlariga ko'maklashishlari zarur. Psixologik yordam orqali o'quvchilarning o'ziga bo'lgan ishonchlarini oshirish, ularni stressdan xalos etish va o'qishga bo'lgan qiziqishlarini qayta tiklash mumkin. O'qituvchilarning professional rivojlanishi ham o'qishdagi kamchiliklarni bartaraf etishda muhimdir. O'qituvchilar o'z bilim va ko'nikmalarini doimiy ravishda yangilab borishlari, zamonaviy pedagogik usullarni o'zlashtirishlari va o'z tajribalarini boshqalar bilan baham ko'rishlari zarur. O'qituvchilar o'zaro tajriba almashish, seminarlar va treninglarda ishtirok etish orqali o'z malakalarini oshirishlari mumkin. Bu, o'qituvchilarning o'quvchilarga yanada samarali ta'lim berishlariga yordam beradi.[3]

Maktabda ijobiy muhit yaratish ham o'qishdagi kamchiliklarni bartaraf etish jarayonida muhimdir. Maktabda ijobiy muhitni yaratish, o'quvchilarning o'zaro

hamkorligini rag'batlantirish, ularning fikrlarini hurmat qilish va o'zaro yordamni ta'minlash muhimdir. O'qituvchilar va o'quvchilar o'rtasida ochiq muloqot o'rnatish, o'quvchilarning fikrlarini tinglash va ularni qadrlash orqali maktab muhitini yaxshilash mumkin. Maktabda o'quvchilar o'zlarini erkin his qilishlari, o'z fikrlarini ifoda etishlari va o'zaro yordam berishlari kerak. Shuningdek, o'qish jarayonida texnologiyalardan foydalanish ham muhimdir. Zamonaviy texnologiyalar, masalan, ta'lim platformalari, onlayn resurslar va interaktiv dasturlar o'qish jarayonini qiziqarli va samarali qilishga yordam beradi. O'qituvchilar o'z darslarida texnologiyalarni qo'llash orqali o'quvchilarning e'tiborini jalb qilishlari, ularning o'qish jarayoniga bo'lgan qiziqishlarini oshirishlari mumkin. Texnologiyalar yordamida o'quvchilar o'z bilimlarini mustahkamlash, yangi ma'lumotlarni o'zlashtirish va o'zaro hamkorlik qilish imkoniyatiga ega bo'lishadi.[4]

O'qishdagi kamchiliklarni bartaraf etishda o'quvchilarning mustaqil fikrlash ko'nikmalarini rivojlantirish ham muhim ahamiyatga ega. O'quvchilarni o'qishga qiziqtirish va ularning o'z fikrlarini ifoda etishlariga imkon berish orqali, ularning o'qishdagi muvaffaqiyatlarini oshirish mumkin. O'qituvchilar darslarda muammoli vaziyatlarni yaratish, o'quvchilarning fikrlarini baholash va ularni muhokama qilish orqali mustaqil fikrlash ko'nikmalarini rivojlantirishlari zarur. O'quvchilarga o'z fikrlarini ifoda etish imkoniyatini berish, ularning o'ziga bo'lgan ishonchlarini oshirishga yordam beradi. O'qishdagi kamchiliklarni bartaraf etish jarayoni vaqt talab etadi, lekin bu jarayonda sabr-toqatli bo'lish va o'quvchilarga doimiy yordam ko'rsatish juda muhimdir. O'quvchilarning o'qishdagi muvaffaqiyatlari, ularning kelajakdagi hayotlariga ta'sir ko'rsatadi, shuning uchun bu masala ustida jiddiy ishlash zarur. O'qituvchilar, ota-onalar va boshqa mutaxassislar birgalikda harakat qilib, o'quvchilarning o'qishdagi kamchiliklarini bartaraf etishlari va ularni muvaffaqiyatga erishishlariga yordam berishlari lozim.

O'qish jarayonida o'quvchilarning o'zaro yordam berishlari va bir-birlaridan o'rganishlari ham juda muhimdir. O'quvchilar bir-birlariga yordam berish, o'z bilimlarini baham ko'rish va birgalikda o'qish orqali o'zaro hamkorlikni rivojlantirishlari mumkin. Bu jarayon o'quvchilarning o'zaro munosabatlarini

mustahkamlashga, shuningdek, o'qish jarayonida o'zaro yordam berishga imkon yaratadi. O'qituvchilar o'quvchilarni bir-birlariga yordam berishga rag'batlantirishi va bu jarayonda ijobiy muhitni yaratishi zarur. O'qishdagi kamchiliklarni bartaraf etish uchun o'quvchilarning o'z qobiliyatlarini rivojlantirishga yordam berish ham muhimdir. O'quvchilar o'z qobiliyatlarini aniqlash, ularni rivojlantirish va o'z maqsadlariga erishish uchun kerakli resurslardan foydalanishlari zarur. O'qituvchilar o'quvchilarga o'z qobiliyatlarini aniqlashda yordam berishlari, ularga o'z maqsadlarini belgilash va ularni amalga oshirish yo'llarini ko'rsatishlari lozim. O'quvchilar o'z qobiliyatlarini rivojlantirish orqali o'ziga bo'lgan ishonchlarini oshirishlari va o'qish jarayonida muvaffaqiyatga erishishlari mumkin.[5]

O'qish jarayonida o'quvchilarning ijodiy fikrlash ko'nikmalarini rivojlantirish ham muhimdir. O'qituvchilar o'quvchilarga ijodiy vazifalar berish, ularni muammoli vaziyatlarga duchor qilish va ijodiy yechimlar topishga rag'batlantirishlari kerak. O'quvchilar ijodiy fikrlash ko'nikmalarini rivojlantirish orqali o'z bilimlarini yanada chuqurlashtirishlari va o'qish jarayonida muvaffaqiyatga erishishlari mumkin. Ijodiy fikrlash ko'nikmalari o'quvchilarning kelajakdagi muvaffaqiyatlari uchun muhim ahamiyatga ega.

Shuningdek, o'qishdagi kamchiliklarni bartaraf etishda o'quvchilarning o'z-o'zini baholash ko'nikmalarini rivojlantirish ham muhimdir. O'quvchilar o'z bilimlarini va ko'nikmalarini baholash, o'z muvaffaqiyatlarini aniqlash va o'z ustida ishlash orqali o'z o'qish jarayonini yaxshilashlari mumkin. O'qituvchilar o'quvchilarga o'z-o'zini baholash imkoniyatini berish, ularning o'z qobiliyatlarini aniqlash va rivojlantirishlari uchun yordam berishlari zarur.[6]

Xulosa:

Umuman olganda, boshlang'ich sinf o'quvchilarida o'qishdagi kamchiliklarni bartaraf etish uchun kompleks yondashuv zarur. O'qituvchilar, ota-onalar, psixologlar va boshqa mutaxassislar o'zaro hamkorlikda ishlashlari, o'quvchilarning ehtiyojlarini hisobga olishlari va ularning o'qish jarayonini qo'llab-quvvatlashlari muhimdir. O'qishdagi kamchiliklarni bartaraf etish uchun samarali strategiyalarni ishlab chiqish,

o'quvchilarning o'z qobiliyatlarini rivojlantirishga yordam beradi va ularni kelajakdagi muvaffaqiyatlariga yo'l ochadi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Abdullayeva, N. (2020). "Boshlang'ich ta'limda o'qitish metodikasi". Toshkent: O'qituvchi.
2. Mamatqulov, S. (2019). "O'qish jarayonida o'quvchilarning qiziqishini oshirish". Samarqand: Samarqand Davlat Universiteti.
3. Tursunov, M. (2021). "Pedagogik psixologiya va boshlang'ich ta'lim". Buxoro: Buxoro Davlat Universiteti.
4. Rahmonov, A. (2022). "O'qituvchilar uchun innovatsion metodlar". Toshkent: Fan va texnologiya.
5. Qodirova, L. (2023). "Ota-onalar va o'qituvchilar o'rtasidagi hamkorlik". Andijon: Andijon Davlat Universiteti.
6. Karimova, D. (2021). "Boshlang'ich sinf o'quvchilarida o'qish qobiliyatlarini rivojlantirish". Farg'ona: Farg'ona Davlat Universiteti.
7. Isroilov, E. (2020). "O'qishdagi kamchiliklarni bartaraf etish yo'llari". Toshkent: O'zbekiston Milliy Universiteti.